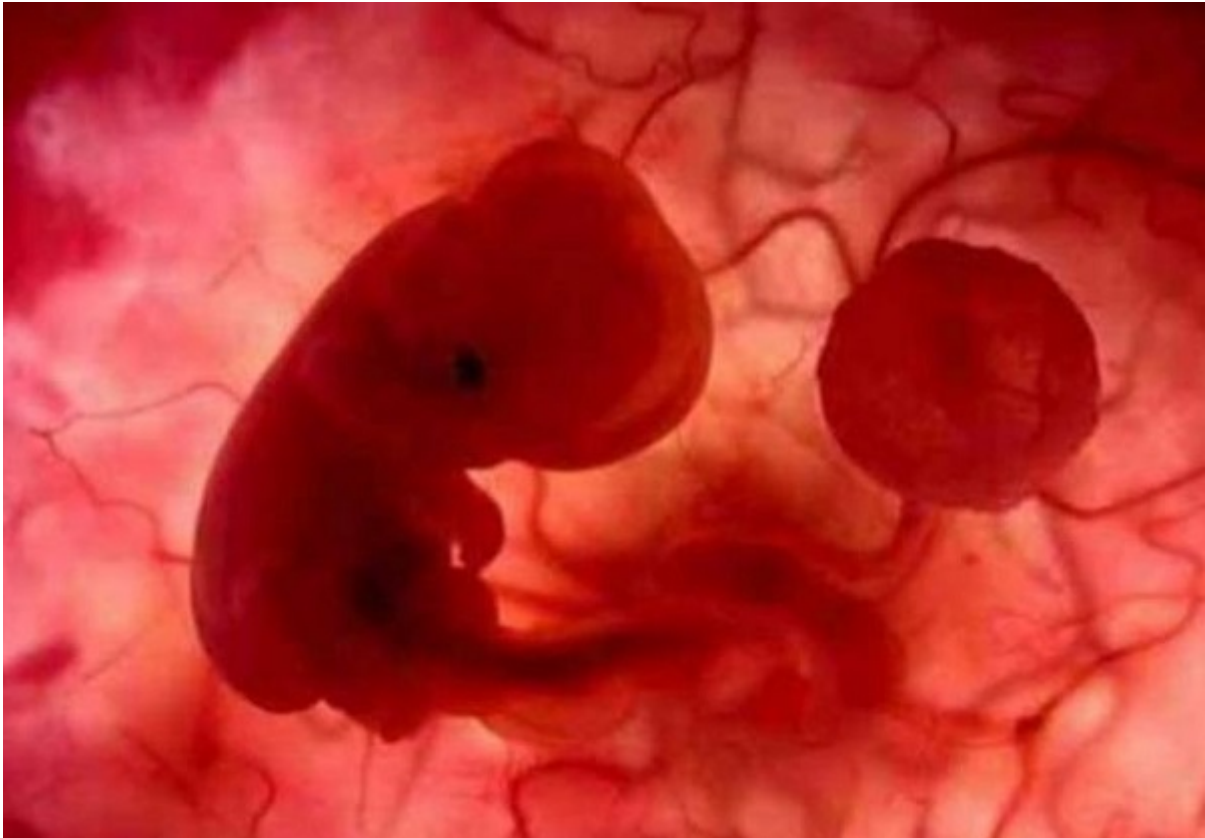

Το status του εμβρύου και η έρευνα για τη χρήση βλαστοκυττάρων από εμβρυικά κύτταρα (Μαρία Ιωσηφίδου, Νοσηλεύτρια - Μάστερ Θεολογίας)

/ [Πεμπουσσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η προσέγγιση του ζητήματος της έρευνας για τη χρήση των βλαστοκυττάρων από εμβρυικά κύτταρα έχει τη βάση της για την Ορθόδοξη Εκκλησία στην αντίστοιχη θέση για το status των εμβρύων. Η Ορθόδοξη πίστη ορίζει, όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενα κεφάλαια, ότι η ψυχή υπάρχει από την πρώτη στιγμή της σύλληψης, δηλαδή από τη στιγμή που το ωάριο θα ενωθεί με το σπερματοζωάριο, «εξ άκρας συλλήψεως»[187]. Η ψυχή αναπτύσσεται μαζί με το σώμα και η ύπαρξη ζωής στο έμβρυο είναι απόδειξη ότι υπάρχει και ψυχή σε αυτό. Η βιβλική θεολογία αναφέρει ότι η ψυχή είναι «πνοή ζωής», πράγμα που σημαίνει πως αν δεν υπάρχει ψυχή δεν μπορεί να υπάρξει και ζωή[188].

Οποιοδήποτε κοινωνικό ζήτημα, ηθικό ζήτημα και οποιαδήποτε επιστημονική διαδικασία αγγίζει το συγκεκριμένο ζήτημα οδηγεί την Εκκλησία να κρούσει τον κώδωνα του κινδύνου, ειδικά αν δημιουργεί την υποψία ότι τα αποτελέσματα θα

αποβούν σε βάρος του «προσώπου» στο οποίο η ορθόδοξη διδασκαλία δίνει μοναδική και υπέρτατη αξία[189]. Το πρόσωπο είναι άξονας και βασική αρχή της Ορθόδοξης Εκκλησίας και της μοντέρνας νεωτερικής φιλοσοφίας και γι' αυτό το λόγο η θεολογία του προσώπου είναι εκείνη που προσδιορίζει τι θεωρείται ηθικά αποδεκτό και τι όχι, τόσο στη μία όσο και στην άλλη. Το πρόσωπο χαρακτηρίζεται από ετερότητα και αυτοσυνείδηση και είναι μια πραγματικότητα «έναντι τινός» σε μια σχέση που αντιπροσωπεύει την ανεπανάληπτη ικανότητα γνώσης που διαθέτουν τα όντα.

Είναι εύκολα αντιληπτό ότι από ένα και μόνο εμβρυονικό βλαστοκύτταρο μέσω της μεταφοράς του πυρήνα του σε ένα ωάριο χωρίς πυρήνα, μπορεί να ξεκινήσει μια καινούρια ζωή. Από τη στιγμή που ένα βλαστοκύτταρο μπορεί να αναπτυχθεί σε ανθρώπινη ζωή, αυτό καταλαμβάνει το status εμβρύου. Αν και πώς θα χρησιμοποιηθεί, εξαρτάται από την κουλτούρα της κάθε χώρας, στην οποία περιλαμβάνονται οι θρησκευτικές πεποιθήσεις, οι νομικές θέσεις και οι κοινωνικές απόψεις. Η χρήση των βλαστοκυττάρων και του εμβρυικού ιστού θα πρέπει να θεωρείται ενάντια στην ηθική, κατά παρόμοιο τρόπο που θεωρείται και η άμβλωση. Το ίδιο ισχύει και για τα πλεονάζοντα έμβρυα μιας υποβοηθούμενης εγκυμοσύνης, παρότι οι ιστοί αρχικά αναφέρονταν στην ηθική της άμβλωσης. Η άποψη ότι τα βλαστοκύτταρα μπορούν να θεωρηθούν υλικά που δεν έχουν τις δυνατότητες που έχει το έμβρυο και μπορούν να καταστραφούν, δεν μπορεί να χάρει ικανοποιητικής τεκμηρίωσης, καθώς με αυτή τη λογική διαφοροποιείται η

αξία του βλαστοκυττάρου από αυτή του εμβρύου και κατά τον ίδιο τρόπο θα μπορούσε να διαφοροποιηθεί και η αξία του παιδιού από αυτή του εμβρύου, με τη συλλογιστική ότι η προστασία του ηθικού status του εμβρύου είναι εξαρτώμενη από τη δυνατότητά του να γίνει παιδί. Η συλλογιστική αυτή και όλοι αυτοί οι προβληματισμοί μπορεί να καταλήξουν τελικά στην εις άτοπο απαγωγή της άποψης, ότι τα έμβρυα δεν πρέπει να καταστρέφονται, διότι έχουν πιθανότητες ανάπτυξης. Κατά παρόμοιο τρόπο δεν μπορούμε να διαλέξουμε ποιο βλαστοκύτταρο θα εξελιχθεί και ποιο όχι, παρά τον πολύ μεγάλο αριθμό τους.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, γίνεται αντιληπτό ότι το έμβρυο έχει το status του τέλειου ανθρώπου, αυτού που η Ορθόδοξη Εκκλησία ονομάζει «πρόσωπο» και θα τελειωθεί Χάριτι εσχατολογικά[190] μετέχοντας στην Ευχαριστιακή ζωή της Εκκλησίας, στη Βασιλεία των ουρανών, που αποτελεί την απαρχή της αιώνιας ζωής. Σημειώνεται δε, ότι από τη στιγμή που η ζωή θεωρείται γεγονός και όχι ουσία, δεν έχει νόημα να αναζητηθεί ένα οριακό σημείο στην ανάπτυξη του εμβρύου, στο οποίο η ταυτότητά του γίνεται προσωπική ενώ πιο πριν δεν ήταν[191], ισχύει ακριβώς δηλαδή αυτό που τονίζουν οι Ορθόδοξοι Πατέρες, ότι το έμβρυο είναι πρόσωπο από τη στιγμή της σύλληψης. Ο μοναδικός τρόπος της ανθρωπότητας του Θεού προσφέρεται στον άνθρωπο αδιάκοπα και μάλιστα χαριστικά, δίνοντας στον καθένα από εμάς τη δυνατότητα να τον οικειοποιηθούμε στην ευχαριστιακή κοινωνία των πάντων «εν Χριστώ τω Πνεύματι». Το μόνο πραγματικό μέτρο του ανθρώπου, όπως δίδαξε ο Χριστός, είναι η φιλανθρωπία του προς όλους και η βιοηθική είναι η βάση της χριστονομίας. Με αυτό τον τρόπο ο Θεός αποτελεί τη σωτηρία του ανθρώπου μέσα από την ευχαριστιακή κοινωνία και τον οδηγό του στην κοινότητα των Εσχάτων, τη Βασιλεία του Κυρίου.

Στη σύγχρονη εποχή, όπου οι επιστήμες γνωρίζουν άνθηση και μαζί με αυτές και η επιστήμη της βιοτεχνολογίας, για να μπορέσει να έχει απήχηση η άποψη της ορθόδοξης θεολογίας στον κόσμο των επιστημόνων είναι συχνά αναγκασμένη να κάνει χρήση των δεδομένων της επιστημονικής έρευνας εκφράζοντας ορισμένες απόψεις με μεγάλο ενδιαφέρον. Προς επιβεβαίωση όσων έχουν αναφερθεί πιο πριν σε σχέση με το πότε ένα έμβρυο μπορεί να θεωρηθεί πρόσωπο ώστε να μπορεί να διαθέτει και τα ανάλογα δικαιώματα, διεξήχθη μια ενδελεχής έρευνα από τον καθηγητή π. Ιωάννη Μπρεκ[192]. Στην μελέτη αυτή τέθηκε αρχικά ο προβληματισμός ότι η αντιμετώπιση των εμβρύων κατά βούληση γίνεται πιο «εύκολη» όσο η αρχή της ζωής του ανθρώπου απομακρύνεται από τη στιγμή της ένωσης του ωαρίου με το σπερματοζωάριο. Οι απόψεις διακεκριμένων βιολόγων και δυτικών βιοηθικολόγων οδήγησαν τελικά τον καθηγητή στο συμπέρασμα ότι η ανθρώπινη ζωή ξεκινάει από τη στιγμή της σύλληψης.

Η άποψη αυτή στηρίχθηκε στη θεωρία του Lejeunne η οποία αναφέρει ότι ο προγραμματισμός σχετικά με την διαφοροποίηση των κυττάρων περιέχεται στο έμβρυο «από το πιο αρχικό στάδιο της ύπαρξής του». Η έρευνα παρά το γεγονός ότι διαπίστωσε πως η κατάσταση της εμβρυολογίας είναι πολύ ρευστή ακόμα στην εποχή μας για να μπορέσει κάποιος να θεωρήσει απολύτως ασφαλή τα συμπεράσματά της, κατέληξε σε αποτελέσματα τα οποία συνταυτίζονται με την άποψη των πατέρων της ορθόδοξης εκκλησίας που μιλούν για δημιουργία εξ άκρας συλλήψεως. Ο Μπρέκ δεν είναι ο μόνος ο οποίος κατέληξε σε αυτό το συμπέρασμα, αλλά αντιθέτως με το πόρισμα της έρευνάς του συμφωνούν και αντίστοιχες έρευνες άλλων ορθόδοξων βιοηθικολόγων[193].

Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι η αδυναμία των εμβρύων να ζητήσουν δίκαιη αντιμετώπιση έρχεται σε αντίθεση με την αρχή της δικαιοσύνης. Η ορθόδοξη βιοηθική θεωρεί πως η μη αναγνώριση του δικαιώματος των εμβρύων να έρθουν στον κόσμο είναι μια πρακτική που συνιστά μεγάλη αδικία και πρέπει διαρκώς το γεγονός αυτό να τονίζεται ειδικότερα όταν η ζωή του εμβρύου θυσιάζεται για την υγεία και ευημερία των ενηλίκων. Αυτό που θίγει η Εκκλησία με αυτή της την τοποθέτηση είναι η πρακτική της επιστημονικής έρευνας η οποία στηρίζεται σε πειράματα στα έμβρυα τα οποία έχουν σαν τελικό αποτέλεσμα την καταστροφή τους.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

[187] Αγίου Ιωάννου Δαμασκηνού, «Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως» Διαθέσιμο στο σύνδεσμο:

http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/paterikon/iwannhs_damaskhnos_ekdosis_akribhs.htm

[188] Για περισσότερα βλ. Βας. Φανάρα, «Βιοηθική Αναπαραγωγικών τεχνικών. Προγεννητικός και προεμφυτευτικός έλεγχος.» στο Προβληματισμοί σε θέματα βιοηθικής, Θεολογικό Σεμινάριο Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου, 2009, σ. 143 κ.ε.

[189] Ε. Αντωνακάκης, «Βιοηθική - Ζητήματα κλινικής ηθικής- Οι θέσεις της εκκλησίας σχετικά με το νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα» (2009), Εκδόσεις Γρηγόρης, Αθήνα,σ.70

[190] Δ. Αποστολίδης, «Σύγχρονα ερωτήματα για το status του εμβρύου και ορθόδοξη προβληματική» (2009), Διπλωματική εργασία, ΕΑΠ, Πάτρα, σ.107

[191] Κ. Αγόρας, «Ηθική και βιοηθική» (2013), Εκδόσεις ΕΑΠ, Πάτρα, σελ. 343

[192] π. Ί. Μπρέκ, «Το ερώτημα της «αρχής της ζωής» και η τεκνογονία» (2001), Ίνδικτος τ.14.

[193] Αρχιμ. Ν. Χατζηνικολάου, «Εφαρμογή της πειραματικής τεχνολογίας σε ανθρώπινα έμβρυα» (1995), περιοδικό «Ορθοδοξία και Επιστήμη», τ. 2, σ.33.